

CEU-HESP Comparative History Project, Budapesta,

în colaborare cu

**Catedra de istorie a românilor din cadrul
Facultății de Istorie a Universității din București**

vă invită la un colocviu internațional pe tema:

Studii de istorie socială în România. Noi perspective

București, 12-13 iunie 2010

Constantin Iordachi, CEU, Budapesta, iordachinc@ceu.hu

Istoria socială s-a aflat în ultimele decenii la originea a numeroase transformări istoriografice în Europa și America de Nord, afirmându-se ca un domeniu de cercetare istorică de sine stătător. Instituționalizarea istoriei sociale s-a făcut simțită prin apariția unor departamente și institute de profil și a unui număr considerabil de noi reviste academice precum *Journal of Social History*, *The International Review of Social History*, *Past and Present*, *Comparative Studies in Society and History*, *Geschichte und Gesellschaft*, etc.

Acest proces de instituționalizare a fost însoțit de o diversificare tot mai accentuată în interiorul domeniului, manifestată prin multiplicarea crescândă a perspectivelor teoretice, a practicilor metodologice și a subdisciplinelor. În primul rând, s-a putut observa apariția „istoriei ca știință socială” (*social science history*) marcată de dezvoltarea istoriei comparative și mai cu seamă a unei sociologii istorice bazate pe o combinație inegală între metodele și temele istorice și sociologice. În al doilea rând, expansiunea abordărilor semiotice și antropologice în domeniile istoriei sociale și culturale a dus la explozia unor noi domenii precum istoria sexualității și a relațiilor de gen, istoria orală și microistoria etc. Așadar, alături de mai vechea istorie economică și socială au apărut alte domenii și perspective ale cercetării istorice precum istoria politico-socială (*political social history*), istoria societală (*Gesellschaftsgeschichte*), istoria socială a artelor și culturii înalte, istoria socială a relațiilor de gen și istoria social-intelectuală. Școala germană a istoriei conceptuale (*Begriffsgeschichte*) a folosit analiza de discurs politic pentru a înțelege istoria gândirii politice în general dar mai cu seamă pentru a explora dinamica structurilor sociale în timp ce „grupul istoricilor de la Cambridge” interesați de istorie intelectuală s-a concentrat pe structurile discursive ale limbajelor politice.

După câteva decade de expansiune prodigioasă, istoria socială se află astăzi într-un moment de răscruce. Pe de o parte, se manifestă o serie de încercări de a depăși limitele istoriei naționale și de a sintetiza într-un mod sistematic diferitele abordări teoretice și metodologice la nivel internațional. În acest sens se pot da drept exemplu eforturile de a aborda istoria europeană și/sau regională dintr-o perspectivă transnațională și într-un mod analitic și coerent: *histoires croisées*, *shared/connected histories*, istoria transferurilor culturale. Din punct de vedere metodologic, acestea au scopul de a reevalua practicile istoriei comparate și de a pune un mai mare accent pe multitudinea nivelelor de conectivitate socială și culturală, printr-un accent tot mai mare pus pe interdisciplinaritate. Din punct de vedere tematic, se manifestă o interacțiune crescândă și o influență mutuală între istoriografiile vest- și est-europene, cu precădere în ceea ce privește istoria socială a celui de-al doilea război mondial și a regimurilor comuniste.

Care este situația istoriei sociale din România? La o primă privire, ne-am aștepta ca transformările fără precedent din Occident să fi avut un impact major și asupra istoriografiei românești. Precum în majoritatea țărilor comuniste din țările est-central europene, istoriografia românească postbelică a fost dominată de marxism. Acest lucru ar fi trebuit să determine sau cel puțin să încurajeze o anumită deschidere și sensibilitate pentru problematica generală a schimbării sociale precum și condițiile propice pentru eventualele dezbateri teoretice și metodologice. Ar fi de adăugat receptivitatea tradițională a elitelor românești față de paradigmele intelectuale franceze. În domeniul istoriografic, „Școala de la *Annales*” cu interesul său deosebit pentru structurile profunde și deschiderea sa către sociologie, istorie regională și globală, geografie umană precum și către dezbaterile teoretice neomarxiste care dominaseră viața intelectuală în Franța postbelică ar fi putut să exercite o influență benefică, oferind condițiile propice pentru dezvoltarea unei istorii sociale propriu-zise, așa cum s-a întâmplat în Ungaria și Polonia.

O examinare mai profundă a istoriei sociale în cadrul istoriografiei de limba română dezvăluie însă lipsa unui corpus de lucrări care să abordeze dinamica structurilor sociale într-un mod sistematic și coerent. Acest gol s-a umplut într-o anumită măsură în ultima decadă și jumătate, când s-au manifestat contribuții valoroase ce abordează istoria socială într-un mod nealeatoriu și într-un efort interdisciplinar dominat de istorici, sociologi și antropologi. Un astfel de forum de discuții este reprezentat de *Revista de Istorie Socială*.

Conferința noastră intitulată „Studii de istorie socială în România. Noi perspective” urmărește să aducă împreună o serie de specialiști în studiile românești, în principal istorici, sociologi și antropologi, într-un efort comun de dezbateri teoretică, metodologică și tematică a istoriei sociale în general și a cazului românesc în particular. Demersul nostru pornește de la premisa că noile cercetări interdisciplinare în domeniu aduc în centrul atenției o serie de întrebări fundamentale, precum: care sunt perspectivele și provocările dezvoltării istoriei sociale în istoriografia română? Care este impactul interacțiunilor est-vestice postdecembriste asupra dezvoltării istoriei sociale în studiile românești?

Pentru abordarea acestor întrebări, participanții la conferință sunt invitați să se concentreze asupra uneia din următoarele arii posibile:

- 1) studii istoriografice asupra situației unor subdomenii ale istoriei sociale precum istoria grupurilor sociale, istoria politicilor sociale, istorie urbană, istorie rurală și agricolă, demografie, istoria familiei și a copilăriei, istoria relațiilor de gen și a sexualității, istoria medicinei, istoria mentalităților și culturilor populare (*popular cultures*), istoria consumerismului, istoria sărăciei și a ostentației, istoria criminalității și a practicilor coercitive etc.
- 2) studii privind noi tendințe teoretice și metodologice în domeniul istoriei sociale pe plan global și
- 3) contribuții personale și studii de caz în domeniul istoriei sociale.

Lucrările prezentate în cadrul conferinței vor fi publicate într-un volum colectiv pentru uzul cadrelor didactice și a studenților. De asemenea, o selecție de lucrări va fi propusă spre publicare în numere tematice, în limba engleză, în revistele *East-Central Europe* (<http://www.brill.nl/eceu>) și *Social History* (<http://www.tandf.co.uk/journals/routledge/03071022.html>).

Conferința este parte din “CEU-HESP Comparative History Project” (<http://www.ceu.hu/ceuhesp>), proiect sponsorizat de Higher Education Support Program HESP al Open Society Institute, Budapest. Acest proiect are scopul de a disemina istoria comparată drept o metodă principală de abordare a istoriei regionale în facultățile și catedrele relevante din Europa Centrală, de Sud-Est și de Răsărit. Utilizând experiența noastră considerabilă și resursele puse la dispoziție de CEU, dorința noastră este de a contribui la promovarea istoriei comparată ca o strategie de cercetare și predare această parte a Europei.